

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДИРЕКТИВИ 2010/75/ЄС ПРО ПРОМИЛСОВІ ВИКИДИ

Третяк Тарас – кандидат юридичних наук доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка
t.o.tretyak@gmail.com

Елементи процедури надання інтегрованого дозволу (відповідно до Директиви № 2010/75/ЄС про промислові забруднення)

- Вимога використовувати найкращі з доступних технологій та методів керування (далі - НДТ);
- Інтегрований підхід до встановлення умов планованої діяльності;
- Відкритий процес прийняття рішення про надання чи відмову у наданні інтегрованого дозволу.

Вимога отримувати інтегрованого дозволу поширюється лише на найбільші небезпечні види діяльності (додаток I до Директиви № 2010/75/ЄС);

- 1) Спалювання палива в установках із загальною номінальною споживаною тепловою потужністю 50 МВт і більше;
- 2) переробка нафти і газу;
- 3) виробництво коксу;
- 4) газифікація зрідження:
  - а) вугілля;
  - б) інших видів твердого палива в установках з загальною номінальною споживаною тепловою потужністю 20 МВт і більше;
- 5) випалювання чи агломерація залізних руд (включаючи сульфідні руди);
- 6) виробництво чавуну чи сталі (первинне чи переплав), включаючи установки безперервного розливу виробничою потужністю більше 2,5 тон на годину;

Обов'язок отримання інтегрованого дозволу поширюється на найбільш небезпечні установки

- 7) обробка чорних металів:
- стани гарячого прокатування продуктивністю з необробленої сталі більше 20 тон на годину;
- ковальські молоти з енергією удару більше 50 кДж на молот за споживаної теплової потужності більше 20 МВт;
- нанесення захисних металічних покриттів методом напилювання, продуктивністю по необробленій сталі більше 2 тон на годину;
- 8) лиття чорних металів продуктивністю більше 20 тон на добу;
- 9) обробка кольорових металів:
- первинне виробництво кольорових металів з руди, концентратів чи вторинних сировинних матеріалів за допомогою металургійних, хімічних чи електролітичних процесів;
- переплав і лиття металів, включаючи, в тому числі, регенерованих продуктів з плавильною потужністю більше 4 тон на добу для свинцю і кадмію чи 20 тон на добу для інших металів;
- 10) обробка поверхонь металів і пластичних матеріалів з використанням електролітичних чи хімічних процесів з використанням ванн об'ємом більше 30 м³;

Вимога використовувати найкращі з доступних технологій та методів керування

- Європейська комісія затверджує рішення про найкращі з доступних технологій та методів керування (далі – Рішення ЄК);
- Дозвільний орган може встановити в умовах дозволу більш суворі вимоги ніж це передбачено Рішеннями ЄК (ст. 14(4) Директиви про промислові забруднення).
  - Умови за яких дозвільний орган може встановити більш суворі вимоги ніж ті, що передбачені Рішенням ЄК, визначаються державами членами.
  - Як правило більш суворі вимоги встановлюються у випадку, коли їх реалізація не призводить до надмірних витрат у порівнянні з їх екологічним ефектом.
- Дозвільний орган має право встановити менш суворі вимоги, ніж ті, що передбачені Рішеннями ЄК, якщо досягнення рівнів викидів, що відповідають Рішенню ЄК призведе до непропорційно високих витрат у порівнянні із перевагами для охорони довкілля через:
  - географічне розташування чи місцеві екологічні умови у місцевості де розташовано установку;
  - технічні характеристики установки.

Інтегрований підхід до встановлення умов планованої діяльності

- У інтегрованому дозволі мають бути встановлені умови щодо:
  - впливу на повітря
  - впливу на воду;
  - впливу ґрунт;
  - операції з відходами;
  - ефективність використання природних ресурсів;
  - шум;
  - вібрація;
  - вплив на ландшафт.
- заходи щодо попередження надзвичайних ситуацій;
- методика моніторингу, що буде використовуватися для обліку викидів чи скидів
- тощо.

Інтегрований підхід до встановлення умов планованої діяльності

- Непорівнюванність елементів довкілля (що краще охороняти насамперед воду, повітря чи землю);
- Необхідність запобігати перенесення забруднення з одного середовища до іншого, замість покращення екологічних параметрів установки;
- Вибір найкращої технології залежить від місцевих екологічних та економічних умов.
- Чим ширший перелік параметрів, яких можна змінювати, тим більша можливість обрати найкращий з економічного та екологічного погляду варіант технологій чи методів керування.
- Обов'язок дозвільного органу встановлювати такі умови дозволу, які дозволяють забезпечити найкращий рівень охорони довкілля як цілого, а не здійснювати охорону лише окремих його елементів;
- Виконання такого обов'язку можливе лише за умови широкого поля для розгляду дозвільного органу.

Частина третя статі 2 Кодексу адміністративного судочинства України

- 3. У справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони:
  - 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;
  - 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано;
  - 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії);
  - 4) безсторонньо (неупереджено);
  - 5) добросовісно;
  - 6) розсудливо;
  - 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації;
  - 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія);
  - 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;
  - 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Частина друга статті 218 Господарського кодексу України

- Учасник господарських відносин відповідає за невиконання або неналежне виконання ... порушення правил здійснення господарської діяльності, якщо не доведе, що ним вжито усіх залежних від нього заходів для недопущення господарського правопорушення.

Відкритий процес прийняття рішення про надання чи відмову у наданні дозволу

- Громадськість має право подавати коментарі та зауваження, яких дозвільний орган повинен враховувати;
  - Процедура громадського обговорення заяви про отримання екологічного дозволу є процедурою реалізації:
    - права на екологічну безпеку;
    - права власності на земельну ділянку;
    - права на компенсацію шкоди;
- У дозволі дозвільний орган повинен пояснювати чому прийнято саме те чи інше рішення;
- Це дозволяє оскаржити умови дозволу:
  - Суб'єктам господарювання стосовно яких цих умов встановлено;
  - Органам виконавчої влади;
  - Громадськості, яка вважає такі вимоги надто м'якими.

Стаття 24 та додаток IV Директиви

Участь громадськості

- Громадськість інформують (за допомогою публічних повідомлень або інших відповідних засобів, як то електронні засоби масової інформації, де можливо) про наступні питання на початку процедури для ухвалення рішення або, найпізніше, як тільки інформацію можна обґрунтовано надавати:
  - (a) заява на надання дозволу, в залежності від ситуації, пропозиція щодо оновлення дозволу або умов, передбачених у дозволі, у відповідності до статті 21, у тому числі, опис елементів, перелічених у частині 1 статті 12;
  - (b) де доречно, той факт, що рішення є предметом оцінювання національного або транскордонного впливу на навколишнє середовище або консультацій між державами-членами у відповідності до статті 26;
  - (c) деталі щодо компетентних органів влади, що несуть відповідальність на ухвалення рішення, середовище органів влади, від яких можна отримати відповідну інформацію, компетентних органів влади, до яких можна подавати зауваження або питання, та деталі щодо розкладу для передачі зауважень або питань;
  - (d) характер можливих рішень або, якщо він є, проект рішення;
  - (e) де доречно, деталі, пов'язані із пропозицією щодо оновлення дозволу або умов, передбачених у дозволі;
  - (f) зазначення часу та місць, де, або засобів, за допомогою яких, буде забезпечено доступність відповідної інформації;
  - (g) деталі домовленостей щодо участі громадськості та консультацій, досягнуті на виконання підпункту 5.

Додаток IV Директиви

- 3. Зацікавлена громадськість має право висловлювати зауваження та свою думку компетентному органу влади до ухвалення рішення.
- 4. Результати консультацій, що проводяться на виконання цього Додатка, повинні належним чином враховуватись при ухваленні рішення.
- 5. Деталі щодо заходів з інформування громадськості (наприклад, шляхом розміщення заяв із певним радіусом або публікація у місцевих газетах) та проведення консультацій із зацікавленою громадськістю (наприклад, за допомогою письмових подань або шляхом публічних розслідувань) визначаються державами-членами. Забезпечуються обґрунтовані часові рамки для різних етапів, що передбачають достатню кількість часу для інформування громадськості та для того, щоб зацікавлена громадськість підготувалась та ефективно брала участь у процесі прийняття рішень щодо охорони навколишнього середовища відповідно до цього Додатка.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI

- Стаття 13
- 1. Розпорядниками інформації для цілей цього Закону визнаються:
  - 1) суб'єкти владних повноважень - органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, органи влади Автономної Республіки Крим, інші суб'єкти, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання;
  - 2) юридичні особи, що фінансуються з державного, місцевих бюджетів, бюджету Автономної Республіки Крим, - стосовно інформації щодо використання бюджетних коштів;
  - 3) особи, якщо вони виконують делеговані повноваження суб'єктів владних повноважень згідно із законом чи договором, включаючи надання освітніх, оздоровчих, соціальних або інших державних послуг, - стосовно інформації, пов'язаної з виконанням їхніх обов'язків;
  - 4) суб'єкти господарювання, які займають домінуюче становище на ринку або наділені спеціальними чи виключними правами, або є природними монополіями, - стосовно інформації щодо умов постачання товарів, послуг та цін на них

Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI

- Стаття 15
- 1. Розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати:
  - 1) інформацію про організаційну структуру, місію, функції, повноваження, основні завдання, напрями діяльності та фінансові ресурси (структуру та обсяг бюджетних коштів, порядок та механізм їх витрачання тощо);
  - 2) нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), прийняті розпорядником, проекти рішень, що підлягають обговоренню, інформацію про нормативно-правові засади діяльності;
  - 3) перелік та умови отримання послуг, що надаються цими органами, форми і зразки документів, правила їх заповнення;
  - 4) порядок складання, подання запиту на інформацію, оскарження рішень розпорядників інформації, дій чи бездіяльності;
  - 5) інформацію про систему обліку, види інформації, яку зберігає розпорядник;

Законодавство України

- Стаття 3 Закону України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР
- Під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.
- Пропозиція (зауваження) - звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.
- Заява (клопотання) - звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання - письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо.

Частина перша статті 19 Закону України «Про звернення громадян»

- Органи державної влади і місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, засоби масової інформації, їх керівники та інші посадові особи в межах своїх повноважень зобов'язані:
- ...
- на прохання громадянина запрошувати його на засідання відповідного органу, що розглядає його заяву чи скаргу;

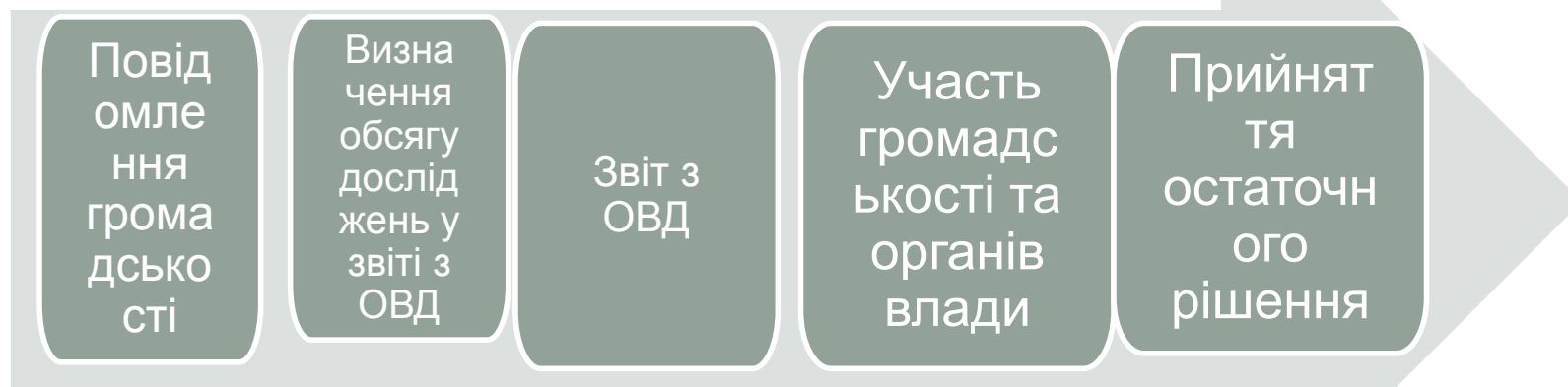
Частина перша статті 20 Закону України «Про звернення громадян»

- Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання.

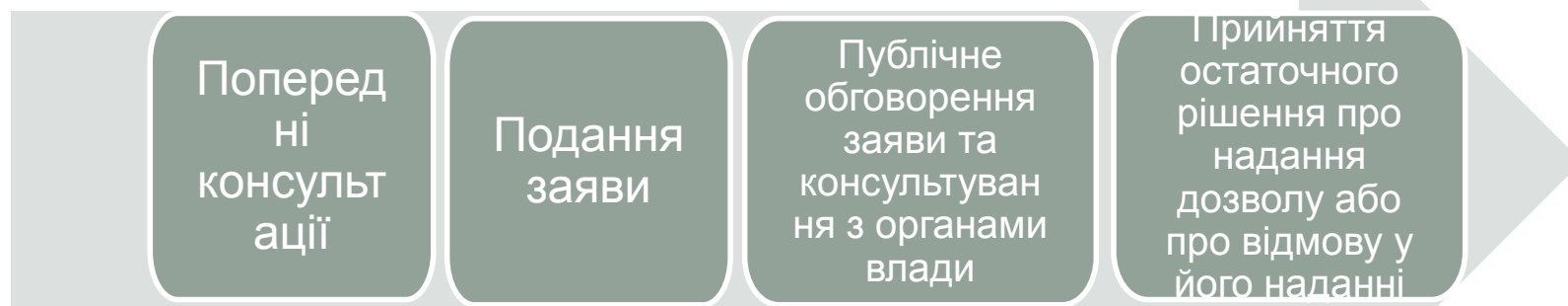
Необхідно поєднати процедуру видачі інтегрованого дозволу та процедуру ОВД

- Зменшення регуляторного тиску на суб'єктів господарювання (замість двох процедур буде проводитися одна);
- Підвищить екологічний потенціал процедури.
  - Схвалення звіту з ОВД звужує перелік способів здійснення екологічно-небезпечної діяльності, які можуть розглядатися на стадії видачі інтегрованого дозволу. Чим ширший перелік можливих варіантів здійснення екологічно-небезпечної діяльності доступний для розгляду, тим більше можливостей обрати найкращий з екологічного погляду варіант.
  - В ряді випадків результатом процедури ОВД та Інтегрованого дозволу може бути діаметрально-протилежний висновок щодо НДТ.

Процедура ОВД

Процедура отримання інтегрованого дозволу

Порівняння заяви про отримання інтегрованого екологічного дозволу та вимог до змісту звіту з ОВД

Директива 2010/75/ЄС про промислові забруднення	Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на довкілля
Установка та основні види діяльності, які будуть здійснюватися за її допомогою	Фізичні характеристики проекту в цілому на етапі будівництва та експлуатації, а також основні характеристики виробничого процесу
Сировина та допоміжні матеріали, а також інші речовини та енергія, що використовується або виробляється даною установкою.	Найбільш вірогідні наслідки реалізації та подальшої експлуатації проекту (має включати інформацію щодо використання природних ресурсів, викидів, створення незручностей та зменшення утворення відходів).
Джерела викидів чи скидів забруднюючих речовин з відповідної установки.	<i>Аналогічне положення.</i>

Порівняльна таблиця взята та модифікована з роботи – Белас У. Гагльоф М., Третьак Т. Інтегрована дозвільна система в Україні. Заключний звіт. К. - 2013. – С. 57-58.

Директива 2010/75/ЄС про промислові забруднення

В разі необхідності – базовий звіт із зазначенням екологічного стану ґрунту та підземних вод на відповідній ділянці.

Стан території на які розміщено установку.

Характер та об'єм очікуваних викидів та скидів забруднюючих речовин з установки до кожного об'єкту навколишнього середовища із зазначенням суттєвих наслідків цих викидів та скидів для довкілля.

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на довкілля

Аналогічне положення.

Об'єкти навколишнього середовища, що можуть зазнавати значного негативного впливу в результаті реалізації проекту (має включати вплив на людей, фауну, флору, ґрунт, воду, повітря, клімат, матеріальні активи та ландшафт).

Найбільш вірогідні наслідки реалізації та подальшої експлуатації проекту (має включати інформацію щодо використання природних ресурсів, викидів, створення незручностей та зменшення утворення відходів).

Директива 2010/75/ЄС про промислові забруднення

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на довкілля

Пропонована технологія для попередження або, в разі неможливості, скорочення викидів та скидів з установки.

Заходи, передбачені з метою уникнення, зменшення або, за можливістю, усунення наслідків несприятливого впливу на навколишнє середовище

Заходи з метою попередження, підготовки до повторного використання, утилізації та використання як вторинної сировини відходів, які утворюються в результаті експлуатації установки.

Аналогічне положення.

Подальші заходи, спрямовані на дотримання загальних принципів, передбачених Директивою про промислові забруднення.

Аналогічне положення.

Плановані заходи стосовно моніторингу викидів та скидів у навколишнє середовище.

Аналогічне положення.

У формі загальної інформації – огляд основних альтернатив технології, методів керування та заходів, обраних заявником.

Опис основних альтернатив вивчених замовником з обґрунтуванням запропонованого рішення, з урахуванням наслідків для навколишнього середовища.

Строк дії інтегрованого дозволу

- Дозвіл видають на тривалий строк (в низці країн на 25 років, в інших країнах довічно).
- Необхідність отримати нового дозволу обумовлюється не закінченням строку дії дозволу, а наступними обставинами:
  - Наміром замовника збільшити обсяги виробництва продукції;
  - Зміною стану довкілля, якщо старі вимоги дозволу більше не забезпечують екологічну безпеку.
- Встановлено правила внесення змін до дозволу:
  - за ініціативою заявника та
  - за ініціативою дозвільного органу.
- Порушення умов дозволу дає право органів, уповноваженому здійснювати контроль, зупинити небезпечну діяльність без зупинення чи анулювання дозволу.

Строк дії дозволу

- Інтегрований дозвіл доцільно зробити безстроковим.
- Якщо заявник вносить зміни до установки – необхідно отримати нового дозволу.
- Якщо порушує умови дозволу, державна екологічна інспекція повинна звертатися до суду про зупинення діяльності такого заявника.
- Заявник повинен виконувати вимогу – застосовувати найкращі з доступних технологій.

Дозвільний орган

- Дозвіл повинен видавати керівник уповноваженого структурного підрозділу обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації, або уповноважені органи виконавчої влади Ради Міністрів Автономної Республіки Крим, шляхом видання відповідного наказу.
- Це дозволить забезпечити можливість оскарження рішення про надання відповідного дозволу до Мінприроди.

Дозвільний орган

- Частина восьма статті 118 Конституції України
  - Рішення голів місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції та законам України, іншим актам законодавства України, можуть бути відповідно до закону скасовані Президентом України або головою місцевої державної адміністрації вищого рівня.
- Частини третя та четверта статті 43 Закону України «Про місцеві державні адміністрації»
  - Розпорядження голови державної адміністрації, що суперечать Конституції України, законам України, рішенням Конституційного Суду України, іншим актам законодавства або є недоцільними, неекономними, неефективними за очікуваними чи фактичними результатами, скасовуються Президентом України, головою місцевої державної адміністрації вищого рівня або в судовому порядку.
  - Накази керівників структурних підрозділів місцевої державної адміністрації, що суперечать Конституції України, іншим актам законодавства, рішенням Конституційного Суду України та актам міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, можуть бути скасовані головою місцевої **державної адміністрації, відповідним міністерством**, іншим центральним органом виконавчої влади.